

VOITTAMATON

Mail-Man, Suomen Marvel-julkaisujen salaperäinen palstojen pitäjä, ei vielääkään riisu naamiotaan kuin niille, jotka antavat sielunsa pantiksi. Supersankareiden tavoin Mail-Man joutuu kätkeytymään alter egonsa taakse suojellakseen omaisiaan ja turvatakseen yksityisyytensä.

Jonathan Mander

MAIL-MAN

TUNNUSTAA ANSIONSA

JOS joutuisi haastattelemaan Hämähäkkimiestä, mistä sen tietäisi olevan hän?

Asuun voi sonnustautua kuka vain, eikä Peter Parker siviileissä muistuta ihmishämähäkkiä. Tempujen vaatiminen todistukseksi olisi epäkohteliasta. Jotta voisi edes arvata, onko mies se, joka väittää olevansa, on kuunneltava hänen puheitaan ja luotettava tietolähteisiin. Loogisesta päättelykyvystä ei ole haittaa.

Mail-Maniksi itseään kutsuva mies asuu Helsingin keskustassa. Hän on 31-vuotias ja näyttää siltä kuin palstojen perusteella voi olettaa. Kasvoissa on piirteitä kulmikuudesta, kuitenkin ilman Kapteeni Amerikan jyrkyyttä. Hänen asiallinen puheliaisuutensa tuo mieleen Peter Parkerin. Ainoastaan hän on Suomen Marveleissa käyttänyt nimeä Mail-Man, saman naamion taakse ei ole piiloutunut kukaan muu.

Marveliin tutustumisen Mail-Man aloitti viiden vanhana, 60-70-lukujen taitteessa. Ensimmäinen innostaja oli Ihmesarjan Ihmenelöset. Vuosien varrella divareista kertyi liuta ulkomaisia Marveleita koti- maisten lisäksi.

"Jossain vaiheessa törmäsin Suomessa painettuun britti-Hulkiin", Mail-Man kertoo. Silloin lähemmäs kymmenen vanha poika soitti kirjapainoon tiedustellen mahdollisuuksia ostaa lehtiä suoraan sieltä. Valitettavasti kaikki painetut Hulkit menivät suoraan Britaniaan. Painosta kerrottiin Suomen Marvel-edustajan yhteystiedot, hänen luonaan sarjakuvannälkäinen Mail-Man meni käymään.

"Kysyin sitten, että saako teiltä niitä lehtiä? Sitä tätä, paikan pyörittäjää, huvitti vähän. Se sanoi, että tottakai, jos mä pidän lehtiarkiston koniksessa, saan kaksoiskappaleet."

Mail-Man hoiti arkiston ja teki muita hommia oheessa; vuodesta 1976 lähtien hän sai kaikki Marvelin sarjakuvat.

Mail-Man syntyi

Semic aloitti Hämähäkkimiehen julkaisun vuonna 1980. Mail-Mania vaivasi: "Tuntui siltä, ettei Tampereella Semicissä lehteä pyörittäneet olleet perillä siitä, mistä oli kysymys." Tämä havainnollistui muun muassa jo ensimmäisessä numerossa, jossa tarina alkoi tökerästi keskeltä.

Mail-Man tarjoutui pitämään lukijapalstaa, olihan hän asiantuntija seurattuaan Marvel-universumia jo neljä vuotta tiiviisti, satunnaisesti hän oli lukenut Marveleita kymmenen vuotta. Nimi Mail-Man syntyi Hämähäkkimiehen seitsemänteen numeroon 1980. Uusi palstan pitäjä oli silloin 15-vuotias.

Lukemisto Omnia perustettiin 1981, se alkoi julkaista Ihmenelösiä ja Hulkiä. Mail-Man piti niissä palstaa ja suunnitteli ohjelmistoa. Pian Lukemisto Omnia kuitenkin lopetettiin ja sen takana olleet ihmiset perustivat Mail-Man Ky:n, johon Mail-Man otettiin päätoimittajaksi: "Vastasin kaikesta sarjakuvaan liittyvästä, toiset hoitivat juridisen puolen."

Mail-Man oli pois Semicistä muutaman vuoden, kunnes 1984 Semic osti kaikkien Marvel-lehtien oikeudet. Sopimus kattoi

Suomen lisäksi Ruotsin, Tanskan ja Norjan Semicit.

Mail-Man Ky lopetettiin. Oli turha ylläpitää julkaisijaa, joka ei voinut painaa haluamiaan lehtiä. Mail-Man neuvotteli itsensä takaisin Semicille, jossa toimenkuvana olivat taas suomentamiset ja palstat.

Ohjelmaan kuuluivat myös tapaamiset neljän pohjoismaan toimittajien kanssa: "Siinä oli aina pientä kädenvääntöä siitä mitä julkaistaan. Jokainen maa halusi sellaista materiaalia, mikä joko myy siinä maassa hyvin tai sopii toimittajan henkilökohtaiseen makuun." Mail-Man on ollut mukana jokaisen neljän maan julkaisuohjelman suunnittelussa.

Marvel lamaantui

Marvel-lehtien myynti on laskenut Suomessa vuoden 1990 huipun jälkeen. Kehityksen tuloksena Ryhmä-X lopetettiin elokuussa 1996 ja Sarjakuvalehti myöhemmin joulukuussa. "Vaikka Ryhmä-X-fanit ovat innokkaimpia, heitä ei ole tarpeeksi. Lukijoita on liian vähän. Uudet fanit eivät päässeet lehden maailmaan sisään, vaikka yritettiin erilaisia temppuja, jotta sitä olisi ollut helpompaa lähestyä", Mail-Man harmittelee. Hän arvioi myynnin laskun taustalla olevan laman ohella laadun heikkenemisen: "Jotain hemmetin hyvää tulee välillä, mutta yleislaatu

on valitettavasti laskenut."

Yhdysvalloissa on kärsitty yhtäläisesti myyntilukujen laskusta. "Marvelin meininki muuttui 90-luvulla, loppuun asti viety laatuajattelu unohtui. Oli paljon specialkansia, erikoispaperia, kovakantisia, kuitenkin itse tarina oli kehnompaa", Mail-Man toteaa.

Hänen mielestään kustannusyhdytys Imagen perustaminen oli Marvelille suuri menetys.

Imagen synnytti joukko suosittuja sarjakuvan tekijöitä, jotka olivat siihen asti tehneet töitä Marvelilla. Etunenässä oli huippusuositettu Todd McFarlane, joka tuli tunnetuksi piirtäessään Spider-Mania. Nykyään hänen luomuksensa Spawn on Yhdysvaltojen eniten myyty sarjakuva. Myyntitilastojen kakkosina seuravat Marvelin vankat X-maailman mutanttisarjakuvat ja Hämähäkkimiehen julkaisut. Muita Imageen menneitä olivat muiden muassa Rob Liefeld, Jim Lee, Whilce Portacio ja Dale Keown.

Järjestys muuttuu

Viime vuosina Suomessa oli laajempi Marvel-tuotanto kuin muissa pohjoismaissa. Periaate on ollut se, että mitä tahansa voi julkaista, kunhan on yhteistyömaa jonka kanssa lehti painetaan. Vuonna 1996 Sarjakuvalehti sisälsi kuitenkin joitain yksinpainatuksia. "Sen verran in-

nokkaita marvelisteja on ollut, että on voinut julkaista", Mail-Man mainitsee.

Tätä nykyä Semicin Marvelien ohjelmistonsuunnittelijana toimii tanskalainen Mika Nielsen.

"Minä olen ollut sillä tavalla ulkopuolinen Semicillä, etten koskaan ole ollut kuukausipalkalla. Hommat on hoidettu freelancena tai milloin mitenkään. Nyt ne katsoivat, että jos tällainen special-ohjelmantekijä ei pysty vaikuttamaan myynteihin, niin minkä takia pitää sitä", Mail-Man kertoo. Vuoden 1997 Marvel-lehdissä näkyy Nielsenin työn jälki. Mail-Manin vielä tehdyssä julkaisuohjelmassa, se tapahtui yhteistyössä toisten toimittajien kanssa. He esittivät maansa puolesta pyyntöjä, jotka otettiin huomioon julkaisu ehdotusta luonnosteltaessa. "Piti tietenkin hakea tasapaino omien ja muiden toiveista." Lista kiersi kaikilla muutaman kerran yhteisymmärrystä hakien.

Uuden ohjelmantekijä Nielsenin piti jatkaa samoilla linjoilla. "Mielestäni hän on ehkä turhankin itsenäinen. Kiitokset ja haukut saa nyt mennä Tanskaan."

"Joko epäonnistuin parin viime vuoden aikana tai sitten Marvel-tarjontaa yksinkertaisesti oli liikaa. Katsotaan nyt tälle vähemmällä." Yksinpainatuksena julkaistaan vuonna 1997 kolme X-miesten (nimi muuttuu) pakettia uudessa Marvelin ja Sarjakuvalehden sulautumassa,

Mega-Marvelissa.

Hämähäkkimies on ollut viime vuosien poikkeuksellinen valopilkku. TV-sarjan myötä sen myynti on lähtenyt nousuun. Sarjan sivutuotteina on myyty leluja ja muuta krääsää kuin kuumilla kivillä. "Tarinat ovat lehdissä olleet mielenkiintoisempia kuin viimeisten muutaman vuoden aikana. Vuonna 97 on luvassa lisää muutoksia."

Vuorovaikutus palkitsee

Mail-Manin innostus työhönsä ei ole vuosien varrella hävvenyt: "Hauskaa duuniahan tämä on ollut. Ei tässä ole leipiintynyt." Töitä on ollut mahdollisuus tehdä omalla aikataululla: "On voinut tietokone kinalossa lähteä vaikka liftamaan väli-Amerikkaan. Se on ollut sellaista Mail-Manin elämää."

Vuorovaikutus lukijoiden kanssa on tapahtunut palstojen välityksellä. Palaute on monipuolista ja runsasta. "Joskus tulee risuja ansaitusti." Ryhmä-X:n lopettaminen herätti kirjeiden tulvan. "Yhdessäkään kirjeessä ei puhuttu lehdessä olleesta kauheasta virheestä (kaksi aukeamakuva oli taitettu vastakkaisille sivuille, se oli oma mokani), lukijat olivat niin järkyttyneitä ja tuhtuneita lehden lopettamisesta", Mail-Man kertoo.

Palstojen tarkoitus on paitsi toimia keskustelun foorumina, myös paikkana tutustuttaa uudet lukijat lehteen. "Välillä meinasi unohtua se puoli, ei muistanut kertoa mahdollisille uusille lukijoille mistä on kyse", Mail-Man tunnustaa.

On ollut onnekasta Suomen marvelisteille, että heillä oli aktiivinen henkilö hoitamassa Marvel-tuotantoa. Asiantuntemus takaa lukijoiden huoltamisen ja Mail-Manille on kertynyt Marvelin parissa vietetty-

nä tiivinä vuosina molempia. Asiantuntemus on tärkeää niin julkaisupolitiikassa kuin palstan hoitamissakin: "Kyllä lukijat huomaisivat, jos palstaa kirjoittaisi joku, joka ei tiedä asioista. Siellä on melkoisia asiantuntijoita. Ja he voivat myös luottaa siihen, että helmiä ilmestyy silloin tällöin"

Vuonna 1997 Mail-Man vastaa Hämähäkkimiehen ja Mega-Marvelin suomennoksista ja palstoista. Vakituisten sarjojen lisäksi on tiedossa muutama Hämis-erikoisjulkaisu. Marvelin Yhdysvaltojen päätä ei sinällään kiinnosta mitä lehdissä julkaistaan, Semicin kansainvälinen osasto ilmoittaa ohjelmiston yksinkertaisesti tyyliin: Hämähäkkimies, 12 numeroa, 64 sivua. Toimittajilla on vapaus laatia julkaisuohjelmat.

Erikoiskäytöstä Mail-Man antaa Semicin Aikku Rantaselle, joka on urhoollisesti metsästännyt painofilmejä maailman ääristä.

Monipuolisuus vetoaa

Jo pienenä Mail-Man oli kiinnostuneempi Ihmenelosista kuin Teräsmiehestä. "Kun sen juttuja lukee alkaa väistämättä haukotella. Se on niin yksioikoinen." Mail-Man kuvaa Ihmenelosten kiinnostavuutta kokonaisuuksina: "Toisaalta siinä on kivakka tiedemies Reed Richards, joka aina haluaa tehdä oikein, sellainen partiopoika. Samaan aikaan tasapainoa löytyy aivan erilaisesta Ben Grimmistä. Siitä syntyy rikas kokonaisuus." Marvel on muutenkin lähimpänä sydäntä. Yksi painava syy on sen taipumus pitkäjänteisyyteen, se antaa hahmojensa elää. "Niissä on paljon erilaisia hahmoja, syntyy elämän tuntu", Mail-Man toteaa.

Mail-Man korostaa, ettei voimien ihmeellisyys ole tärkeintä: "Jos mietti jotain Daredeviliä, kuinka kova supersankari se on? Sillä on jotkut aistit, ei se niillä Teräsmiehen kanssa taivaalla lentele." Koko siihen nimitykseen 'supersankari' sisältyy paljon, ja tuntuu oudolta puhua kaikista niin yleisen otsikon alla. "Sen tittelin alle mahtuu paljon erittäin hyvää ja liian paljon kehnää. Riittävän paljon hyvää toistaiseksi."

Hyvät ja kiehtovat tarinat vetoavat. Mail-Man on ollut aina kiinnostunut myös sci-fistä ja avaruudesta. "Star Trekit, Star Warsit ja muut menee ihan yksi yhteen, jos

verrataan Ihmenelosiin tai Kostajiin. Se että deep space on näyttämönä on oleellinen pointti."

Supersankareihin liittyy myös eräänlainen saippuaopperan viihätys. Hahmot elävät lehdissä vuodesta toiseen ja

muuttuvat jatkuvasti. Tämä on tullut selkeämmäksi 80-90-luvuilla, jopa Hämähäkkimiehen elämä on kokenut jyrkkiä muutoksia. Hahmojen persoonallisuus kehittyi, eikä sen takana ole aina pelkästään tekijöiden vaihtuminen. X-Menissä Chris Claremontilla oli loistava tilaisuus kehittää ryhmää hahmoineen yli vuosikymmenen ajan. Sen vuoksi Ryhmä-X:ään oli vaikea tarttua, mutta sen lukijoille kirjoittajan kehittyvät olivat palkitsevia. Sai seurata tietyn elämänpiirin tapahtumia vuodesta toiseen kuin saippuaopperoissa.

Kyynisyys kasvaa

Marvelin aikakaudet eroavat toisistaan huomattavasti. Uudet sarjakuvat ovat aivan toisenlaisia tyyliään kuin esimerkiksi 60-luvulla ilmestyneet. Mail-Man luettelee suosikkisakin aikakausittain, koska on mahdoton verrata eri aikojen parhaita keskenään.

"60-luvulla Stan Leen ja Jack Kirbyn Ihmenelokset ja Thor, John Romita Seniorin piirtämät Hämähäkkimiehet lukeutuvat myös huippuihin." Mail-Man luettelee ja jatkaa: "Uusi kulta-aika itseasiassa oli 80-luvulle tultaessa, silloin oli paljon hyviä tekijöitä. Byrne Ihmenelossissa, Claremont ja Ryhmä-X oli ihan ehdoton, Frank Miller ja Daredevil sekä Walt Simononin Thor."

Yksi ehdoton oma suosikki on Silver Surfer. Aikakausien erot näkyvät kaikessa, väreistä tarinoihin. "Jos 60-luvun supersankarimaailman voi kuvata Ihmenelosiin, jossa Stan Lee ja Jack Kirby teki kie-

toivia stooreja, niin kyllä tämä 90-luvun homma on kyynisempää, raadollisempaa ja synkempää kuin silloin. Se heijastelee omaa aikakauttaan."

Tarinat ovat omaksuneet todellisuuden piirteitä rakennusainekseen suoraan. "Vaikka Ryhmä-X:ssä on ollut tää mutanttijuttu koko ajan mukana, niin se ei ollut yhtä synkällä tavalla kuin nykyään. Siis tämä rassistinen pointti, mikä mutanteissa on ja Stryfen maapallolle jättämä perintövirus on suora aidiin vertaus. Niitä synkkiä elementtejä on ollut aika paljon."

Yhdysvalloissa Marvel on ryhtynyt elvytystoimiin. Ilmeisesti on tajuttu, että tarinaan on taas panostettava. Viime syksynä alkoi Heroes Reborn -nimellä kulkeva uudistaminen. Marvel palkkasi puolen vuoden sopimuksella Imageen aikoinaan lähteneitä tekijöitä, muun muassa Jim Leen, Rob Liefeldin ja Whilce Portacion tekemään Hulkia, Avengersia, Iron Mania, Captain Americaa ja Fantastic Fouria. Heille annettiin vapaat kädet aloittaa alusta. Mail-Manin mukaan muutokset näyttävät kantavan hedelmää: "Ainakin ensimmäiset numerot näyttävät hyviltä. Muunmuassa Iron Man tuntui tosi hyvältä."

Suomessa tätä antia päästään maistelemaan tulvaisuudessa. ○

